

3. Vesni.

Pridi, vesna zorna, pridi,
S cvetkami se daj odeti,
Oh, saj bilo je brez tebe
Tožno po širokem sveti.

Oj, zasijaj solnce toplo,
Oj, potočki zašumljajte,
Rasti, rasti, trava mehka,
Ptički vsi, začšebetajte!

Zaduhtite, logi tihi,
Vzbudi zemlja se premrla,
Topli vetreci pihljajte,
V pesmi zaddonite, grla!

Vesna, vesna . . . Kakor zarja
Obraz ji blešči se mili,
Že poji mi in ogreva
Dušo s sladkimi čutili . . .

Oh, občutim radost rajsko,
Misli razpodé se besne,
Kakor v jutru sen zbežijo
O prihodu mlade vesne.

Pridi, vesna zorna, pridi,
Da že duh se prenovi mi,
Da kot ptičica svobodno
Tja pod nebes poleti mi . . .

Lucijan.

Iz nekdanjih dnij.

(Spisal J. O.)

4. Petrinov „ajd“.

»No, Jurij, kedaj pojdemo bajto delat? Glej, solnce bo baš sedaj izginilo za Nanosom. Domov menda ne bomo hodili dve uri daleč po noči, ko smo tako zdelani.«

Tako pravi sosedov Tone poletnega večera na senožeti mojemu očetu.

»Da, da, bajto bo treba postaviti. Dobro, Tone, da si me opomnil. Le denite kôse iz rok in ti, Jaka, pusti za sedaj leščnike, saj jih boš še lahko nabral, predno jih začnó miši nositi v svoje luknje. Le hitro skupaj vsi, in predno bo pri svetem Juriju zvonilo »zdravo Marijo«, bo bajta gotova.

Vsi pritrdé očetu.

Tone in hlapec zabijeta koj v tla štiri kole, nalašč za to pripravljene. Na te privežeta počez druga dva droga, na katera naslonimo deske, ki smo jih v ta namen pripeljali od doma. Na vrh pa nanesimo sena, tako, da je cela bajta imela podobo kope, samo da je imela na jedni strani pri tleh odprtino. Ko je bilo po naši misli vse dovršeno, zlezemo noter in ležemo k počitku.

»Kako mrzel veter piše zunaj«, začnó oče.

»I naj piše, bajte nam že ne podere«, odgovori hlapec.

»Kaj — podere! Če pride sam Petrinov ,ajd‘, nam je ne podere«, odreže se Tone.

»Kakšen ,ajd‘? Petrinovi nimajo vendar nikakega ,ajda‘. Če pa misliš na njihovega hlapca, tisto grižo, ki vedno čepí doma, ta je seveda ne podere«, pravim jaz.

»Kdo govori o tem hlapcu?« zavrne me Tone. »Jaz mislim onega ,ajda‘, o katerem so mi pripovedovali rajnki ded, da je služil pred davnim časom

pri Petrinovih. To je bilo še poprej, nego so hodili Turki k nam. Takrat so še živeli ,ajdje'. To so bili strašno veliki ljudje. Vsi poznate Martinca, našega trgovca. Kaj ne, da je velik? Toda ,ajdje' so bili taki, da bi dejali našega Martinca kar v žep. In kako so bili močni! Saj ste že gotovo čuli o ,ajdovski' deklici, ki je nesla v vsaki roki posodo vode, katero vzdigne z velikim trdom naša dekla na glavo. Tudi oblačili se niso tako, kakor mi. Zaviti so bili kar v medvedje kože. Bivali pa niso tu pri nas, ampak daleč tam za morjem. No, tam za ,laškim gričem' se je že kateri dobil. V Ameriki so baje še sedaj taki ljudje, a tega ne vem, so-li ajdje ali niso. Pereničev Miha mi je pravil, da je imel v Ameriki velik zaslužek, a da je zato ušel od ondod, ker si ni bil v svesti življenja pred onimi velikani. Toda pustimo za sedaj ,ajde', naj bivajo, koder se jim poljubi, saj je svet velik, in pogledjmo, kako je bilo s Petrinovim ,ajdom'.

Pravijo, da Matenja vas ni bila takrat tako velika kakor sedaj. Zgornje polovice ni bilo, temveč tu je bil pašnik, ki je segal čez ,kužni dol' tja do potoka. Hiše so bile postavljene iz hlodov, jedina Petrinova je bila zidana in najbolj premožna. Saj se še dandanes mladi gospodar rad pobaha, da so imeli nekdanj zlat plug. Je-li bil res zlat ali ne, tega ne vem; toliko sem pa slišal, da so bili res bogati.

Nekega jutra gre Petrin — moral je biti to še praded sedanjega gospodarja — po svoji navadi v hlev, da bi napojil živino. Kar zagleda za vratmi ležati spečega človeka. A kakšnega?! Velikega tako, da ga ni videl še nikoli tolikega, in močnega, kakor bi ležal sam vol v listji.

Oj, kako se ga je ustrašil!

»Moj Bog« si misli, »kako se je neki ta pošast privalila v moj hlev. Kdo bi neki bil? Hudobec ni, sicer bi imel roge in kremplje. Človek je. — Kaj, ko bi bil pesoglavec? — Da, da, on je in nihče drugi. Ko se prebudi, spravi se gotovo nad živino in jo začne žreti. Toda, ne boš je!«

Tu odveže na tihem živinčeta, izžene jih iz hleva in zapahne vrata z besedami:

»Sedaj pa delaj notri, kar ti drago, da je le moja živina zunaj.«

V začetku ni vedel, kam bi se obrnil z živino. Če jo kar pusti, zaide lahko v škodo ali se celo izgubi. Ko premišljuje takó nekaj časa, sklene pog-nati voli k Šmulu, ki je prejšnji teden svoje prodal, drugo drohtinico pa h kumu Blinu, ki je tudi imel jako prostoren hlev.

Švrkne torej z bičem po živini ter jo hitro žene skozi vas proti ome-njenima kmetoma. S svojim krikom nad živino in pokom neusmiljenega biča je spravi kmalu vso vas na noge. Iz vseh hiš so se prikazovali ljudje in začudeno gledali, kaj počenja.

»Petrin je ob pamet«, začne Petričkova Reza, kateri je sosebnó rad tekel jezik, »verujte mi, da je ob pamet, sicer bi ne počel kaj takega. Za božjo voljo, saj vendar ne gorí!«

»Ne gorí ne, a še hujše je, nego bi gorelo«, odgovarja Petrin ter žene živino svojo pot.

Sedaj je postala radovednost še večja. A šele, ko spravi ubogo žival v varstvo, pripoveduje vaščanom, kakošnega človeka je našel v hlevu, da ni nihče drugi nego pesoglavec, kolika nevarnost da je pretila njegovi živini i. t. d.

»Veš kaj, Petrin«, oglasi se zopet Petričkova Reza, »ti si neumen, meni verjemi, da si neumen. Kakšen berač ali cigan se je privlekel v tvoj hlev, in ti ga imaš takoj za pesoglavca.«

»Kdor ne veruje, naj gre gledat«, pravi užaljen Petrin in hiti proti domu.

Kmalu se zbere vsa vas pred Petrinovim hlevom. A nihče ni bil toliko srčan, da bi odpahnil vrata in pogledal v hlev.

Najedenkrat se začuje iz hleva nekak ropot.

»No, sedaj ste siti, ko ste ga vzbudili, duše pasje, neverske!« huduje se Petrin.

A komaj to izgovori, zahrešči zapah, vrata se odpró in pred njimi stoji ,ajd' v popolni podobi, kakoršni so bili ,ajdje' sploh.

Kdo popiše strah navzočih! Nekateri zbeže z velikim hrupom vsak na svoj dom, večina se pa ne more strahu ganiti. Vsak se skriva za svojega soseda, nobeden noče biti najbližji velikanu, ker se slednji boji za svojo kožo.

A kako se začudijo, ko ne stori nikomur nič žalega, ampak jih prijazno nagovori:

»Ne bojte se me, ljudje božji. Človek sem kakor vi, četudi se po zunanem nekoliko razlikujem od vas. Moja domovina je za morjem. Zanesla me je v vaše kraje želja, poiskati si v širnem svetu dobre službe. Tako sem prišel nocojšno noč v vašo vas. Ljudij nisem hotel buditi in jih prositi prenočišča, temveč sem šel kar v hlev in prav sladko zaspal, dokler me niste vzbudili vi s svojim prihodom.«

Potlej se obrne k gospodarju ter se mu ponudi za hlapca. Petrin ga vsprejme, ker je sam že težko kmetoval. Za plačilo ni zahteval ,ajd' drugega, nego da bo imel vsaki dan za kosilo kos mesa, naj si bo govedina ali svinjina.

Gospodar je bil zadovoljen.

,Ajd' je služil pri Petrinu celih trinajst let. Ker je bil močan, da se ni bal vaških fantov vseh skupaj, so ga ti jako spoštovali in ga radi imeli v svoji družini. Petrin ga je bil vesel, kajti storil je za deset drugih in, kadar je bilo treba, tudi za več. To je šlo pri Petrinovih delo izpod rok! Vselej so prvi polje obdelali, vselej prvi senožet pokosili. Premoženje je tako narastlo, da je kmetija postala najtrdnjša v celem okraju in je zaslovela daleč na okolu.

A žal, da se je Petrin prevzel in postal skop.

Ko ga nekega dne kuharica Meta povpraša, katerega mesa naj skuha za kosilo, govejega ali prešičevega, zavrne jo:

»Danes bova s hlapcem doma, da narediva v kleti prostor za poljske pridelke. Toraj bo dovolj, če skuhaš samo bob.«

Ona stori po njegovi besedi.

Pride čas kosila. Meta napravi v sobi po navadi mizo in pokliče družino.

Začnó jesti dobro napravljeni bob, toda ,ajd' se ga ne dotakne; čaka na svoj kos mesa. Ko je bila skleda z bobom prazna, in se je družina že

odpravljala od mize, tedaj se ‚ajdu‘ jeze zaiskré oči, kakor še nikoli in dé proti gospodarju:

»Tako mi tedaj plačuješ moje delo! Se-li ne spominjaš več, kako sva se dogovorila, ko sem stopil v službo. Kesal se boš še tega čina, to ti rečem, a — bo prepozno.«

To rekši zaloputne vrata, da se vse potrese, hiti v hlev in pobije najlepšega vola — Petrinu tako priljubljenega ‚lisca‘ — in ga obesi za strop.

Nato se vrne v hišo in začne peti:

„Trd bob, lisec visi za strop,
Premalo bilo je mesa,
Zdaj, menim, da ga dosti ima.
Trd bob, trd bob, trd bob
In lisec visi za strop.“

Kar najhitreje spravi skupaj, kar je bilo njegovega in zapusti Petrina za vselej.«

Tu neha Tone pripovedovati. Oče in hlapec sta že mej pripovedovanjem zaspala, a jaz še dolgo časa potem nisem mogel. Še v spanju mi ni šel iz glave oni ‚ajdu‘.

Listje in cvetje.

Nekaj cvetličja iz pesništva.

(Nabira in razkazuje St. pl. Orlovič.)

D) Iz sinekdohe se izvaja hiperbola.

Hiperbolo imenujemo prenos, ki predmet čez mero resničnosti ali možnosti poveča ali pomanjša. Primer za povečanje: kri je tekla v potokih; za pomanjšanje: Bohinjsko jezero je jedna sama solza.

Imamo dvojno hiperbolo: brezpogojno in pogojno. Brezpogojna hiperbola je izražena brez pristavka, kakorum ljiva sama ob sebi; navaja jo posebno najivna narodna pravljica. n. pr.: Peter Klepec je bil tako močan, da je ruval drevesa.

Strast, velika radost ali bolečina govori v pogojnih hiperbolah, katere imajo obliko pogoja, želje, primere ali pa izražajo pogojnost v kakoršnem si bodi pristavku, n. pr.:

Ko bi jadra se za bor prijela,
Tudi on bi zelen se posušil.

(Srbska národna)

Drugi vzgledi:

— — — kri po Kranji, Korotani
Prelita, napolnila bi jezero.

(Prešeren.)

V tej boli tožna in počasna
Ogromna solza se mi zdiš.

(„Soči“, Gregorčič.)

Grom bobni-li, trese-li se zemlja?
Ne grmi in zemlja se ne trese,
No topovi pokajo v trdnjavi.

(Srbska národna.)

Krvavo polje, brezmejno gorje

Rođilo si ti,

Ker lilo si ti, ker pilo si ti

Potoke krvi.

(Gregorčič.)

Nove knjige in listi.

1. Pomladni Glas, posvečeni slovenski mladini. 7. zvezek. S štirimi slikami. Uredil in založil Evgen Lampe. V Ljubljani 1897. — Cena mehko vez. 30 kr., s platn. hrbtom 40 kr. — Kdor se količkaj zanima za dobro mladinsko knjižnico, nikakor ne sme prezreti raznih letnikov vrlih »Pomladnih Glasov«. Tudi letošnji — že sedmi — letnik smo prečitali z velikim veseljem. Odlikuje se po različnosti mičnih in jedrovitih sestavkov, v vezani in nevezani besedi. Vsi so, vsak po svoje, čvrsti, dostojni in blazilni, nekateri bolj v razvedrilo, drugi v vednostni pouk ali npravno vspodbujajo. Zunanja